

ใช้วิธีกล

คือการใช้แรงงานคนหรือเครื่องจักรกล ส่วนใหญ่แล้ว แนวกันไฟจะสร้างด้วยวิธีนี้ ในเขตอบอุ้นซึ่งเกิดไฟ เรือนยอดที่มีความรุนแรงสูง การสร้างแนวกันไฟจะต้อง กว้างและกำจัดต้นไม้ทั้งน้อยใหญ่ออกจากแนว ดังนั้น จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องจักรกลหนัก เช่น รถแทรกเตอร์ และรถบูลโดเซอร์ มาใช้ในการไถทำแนวกันไฟ แต่ สำหรับประเทศไทย ซึ่งไฟส่วนใหญ่เป็นไฟผิวดิน ดังนั้นการทำแนวกันไฟส่วนใหญ่จึงเพียงแต่กำจัด เชื้อเพลิงบนพื้นป่าจำพวกใบไม้กิ่งไม้แห้ง หญ้าและไม้ พื้นล่างเล็กๆ ออกก็เพียงพอ ไม่จำเป็นต้องตัดไม้ยืนต้น ทั่วทั้ง ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องจักรกลหนัก หากแต่ใช้แรงงานคนและเครื่องมือเกษตร เช่น จอบ คราด มีด ขวาน หรือคราด (Rakehoe) ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้ในการทำแนวกันไฟโดยเฉพาะ ก็ เพียงพอ (ภาพที่ 2)

ใช้สารเคมี

ในเขตอบอุ้นมีการใช้ยากำจัดวัชพืชเพื่อทำแนวกันไฟ กันอย่างกว้างขวาง เช่น โซเดียม อเซไนท์ (Sodium arsenite) แต่ยากำจัดวัชพืชส่วนใหญ่มีผลตกค้างในดินและมี อันตรายต่อสัตว์ป่า

ใช้พืชที่เขียวอยู่ตลอดปี

โดยการปลูกพืชที่เขียวชอุ่มอยู่ตลอดทั้งปีเป็นแนว เรียกว่า Green Belt แนวกันไฟจากพืชนี้จะคง ประสิทธิภาพอยู่ตราบเท่าที่พืชที่ปลูกยังคงความชุ่มชื้น และเขียวชอุ่ม โดยต้นไม้ที่นำมาทดลองปลูก ได้แก่ สะเดาช้าง ต้นแสยก และกล้วยป่า

ใช้การให้น้ำ

วิธีนี้คล้ายๆ กับวิธีใช้พืช เพียงแต่ไม่จำเป็นต้องปลูกพืช ขึ้นใหม่ หากแต่เป็นการให้น้ำแก่พืชที่มีอยู่แล้วตาม ธรรมชาติ เพื่อให้พืชที่ปกคลุมแนวดังกล่าวคงความ เขียวชอุ่มชุ่มชื้นอยู่ตลอดเวลา

ใช้การเผา

โดยการเผาพื้นที่เป็นแนวเพื่อกำจัดวัชพืช และเป็นการ กระตุ้นการงอกของพืชใหม่และหญ้าสดซึ่งไม่ติดไฟ การทำแนวกันไฟด้วยวิธีนี้ใช้กันมานานและแพร่หลาย มาก หากแต่การใช้วิธีนี้จะต้องมีมาตรการควบคุมเป็น อย่างดี มิเช่นนั้นแล้วไฟอาจลุกลามออกไปนอกพื้นที่ได้ ใช้แนวธรรมชาติ

ในหลายๆโอกาส สามารถจะใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่ แล้วตามธรรมชาติ เช่น ลำห้วย แนวเขาหิน หรือที่มนุษย์ สร้างขึ้น เช่น ถนน ทางรถไฟ แนวสายไฟฟ้าแรงสูงมา ปรับปรุงและตัดแปลงให้เป็นแนวกันไฟได้ โดยไม่ต้อง สร้างแนวกันไฟขึ้นใหม่แต่อย่างใด

งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเสี้ยน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

สารน่ารู้ เรื่อง

ไฟป่าและการสร้าง “แนวกันไฟ”

โทรศัพท์: 034-510797

ไฟป่าและการสร้างแนวป้องกันไฟป่า

ไฟป่า คือ ไฟที่เกิดขึ้นจากสาเหตุใดก็ตาม แล้วลุกลามไปได้โดยอิสระปราศจากการควบคุม ทั้งนี้ ไม่ว่าไฟนั้นจะเกิดขึ้นในป่า

ธรรมชาติหรือสวนป่า ไฟป่าจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีองค์ประกอบที่จำเป็น 3 ประเภท คือ เชื้อเพลิง ออกซิเจน และความร้อน เมื่อมารวมตัวกันแล้วทำให้การ

สันดาปสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง องค์ประกอบทั้ง 3 รายการนี้ เรียกว่า สามเหลี่ยมไฟ หากขาดองค์ประกอบหนึ่งไป ไฟป่าก็จะไม่เกิดขึ้น

สาเหตุของการเกิดไฟป่า

1. เกิดจากธรรมชาติ ไฟป่าที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ เช่นฟ้าผ่า กิ่งไม้เสียดสีกัน ภูเขาไฟระเบิด ก้อนหินกระทบกันแสงแดดตกกระทบผลึกหิน แสงแดดส่องผ่านหยดน้ำ ปฏิกริยาเคมีในดินป่าพรุ การลุกไหม้ในตัวของสิ่งมีชีวิต เป็นต้น

2. เกิดจากมนุษย์ ไฟป่าที่เกิดขึ้นในประเทศกำลังพัฒนาในเขตร้อนส่วนใหญ่จะมีสาเหตุ จากการกระทำของมนุษย์ สำหรับประเทศไทยถือว่าไฟป่าเกิดจากการกระทำของมนุษย์ โดยมีสาเหตุต่างๆกัน ได้แก่

2.1 เก็บหาของป่า เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดไฟป่ามากที่สุด การเก็บหาของป่า ได้แก่ ไข่มดแดง เห็ด ใบตองตึง ไม้ไผ่ น้ำผึ้ง ผักหวาน และไม้พื้การจุดไฟส่วนใหญ่เพื่อให้พื้นที่ป่าโล่งเดินสะดวก หรือให้แสงสว่างในระหว่างการเดินทางกลางคืน หรือการจุดไฟเพื่อไล่ตัวมดแดงออกจากรัง รมควันไล่ผึ้ง

2.2 เผาไร่ เป็นสาเหตุ ที่สำคัญรองลงมา การเผาไร่ก็เพื่อกำจัดวัชพืชหรือเศษซากพืชที่เหลือจากการเก็บเกี่ยว เพื่อเป็นการเตรียมการเพาะปลูกรอบต่อไป

2.3 แกล้งจุด ในกรณีที่ประชาชนในพื้นที่มีปัญหาความขัดแย้งกับหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องที่ทำกินหรือ ถูกจับกุมจากการกระทำผิดในเรื่องป่าไม้ ก็มักจะหาทางแกล้งเจ้าหน้าที่ด้วยการเผาป่า

2.4 ความประมาท เกิดจากการเข้าไปพักผ่อนในป่า ก่อกองไฟแล้วลืมดับ หรือทิ้งก้นบุหรี่ลงบนพื้นป่า เป็นต้น

2.5 ล่าสัตว์ โดยใช้วิธีไล่เหล่า คือจุดไฟไล่ให้สัตว์หนีออกจากที่ซ่อน หรือจุดไฟเพื่อให้แมลงบินหนีไป นกชนิดต่างๆ จะบินมากินแมลงแล้วตกยั้งนกก็ทอดหน้

2.6 เลี้ยงสัตว์ ประชาชนที่เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติมักล้กลอบจุดไฟเผาป่าให้โล่งมีสภาพเป็นทุ่งหญ้าเพื่อเป็นแหล่งอาหารสัตว์

2.7 ความคึกคะนอง บางครั้งการจุดไฟเผาป่าเกิดจากความคึกคะนองของผู้จุด โดยไม่มีวัตถุประสงค์ใดๆ แต่จุดเล่นเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น

การป้องกันไฟป่า

การป้องกันภัยป่า คือ ความพยายามในทุกวิถีทางที่จะป้องกันมิให้เกิดไฟป่า ดำเนินการได้ดังนี้

1. การรณรงค์ป้องกันไฟป่า โดยการประชาสัมพันธ์ชี้แนะให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของไฟป่า ความจำเป็นที่จะต้องดูแลรักษา ตลอดจนผลเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากมีการบุกรุกทำลายหรือเผาป่า เพื่อให้ประชาชนเกิดทัศนคติที่ถูกต้อง

เลิกจุดไฟเผาป่า และหันมาร่วมมือป้องกันไฟป่า สามารถดำเนินการได้ในรูปแบบต่างๆ เช่นการประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ การติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ การแจกจ่ายสิ่งตีพิมพ์ การประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อมวลชน การจัดนิทรรศการ การฝึกอบรม การให้การศึกษและการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านไฟป่า เป็นต้น

2. การจัดการเชื้อเพลิง โดยทำแนวกันไฟ

2.1 แนวกันไฟ หมายถึง แนวกีดขวางตามธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อหยุดยั้งไฟป่า หรือเพื่อเป็นแนวตรวจการณ์ไฟ หรือเป็นแนวตั้งรับในการดับไฟป่า แนวกันไฟโดยทั่วไปคือแนวที่มีการกำจัดเชื้อเพลิงที่จะทำให้เกิดไฟป่าออกไป โดยอาจจะกำจัดเชื้อเพลิงออกไปทั้งหมดจนถึงชั้นดินแท้ (Mineral soil) หรืออาจจะกำจัดเฉพาะเชื้อเพลิงที่ติดไฟง่าย เช่น ใบไม้ หญ้า ออกไปเท่านั้นก็ได้

2.2 การสร้างแนวกันไฟ

การสร้างแนวกันไฟโดยทั่วไปจะประกอบด้วยแนว 2 ชั้น คือ ชั้นนอกเป็นแนวกว้างที่กำจัดไม้พุ่มและ ไม้พื้นล่างออกจนหมด และชั้นในซึ่งเป็นแนวที่แคบลงอยู่ภายในแนวแรกอีกทีหนึ่ง ซึ่งจะกำจัดเชื้อเพลิงออกทั้งหมดจนถึงชั้นผิวหน้าดิน (ภาพที่ 1) แนวกันไฟสามารถสร้างได้ 6 วิธี คือ

